

BESLUT

SB 781/08

2008-10-13

Dnr: 612/08-20

SAKEN

Aktuellt, SVT2, 2008-01-11 och 05-23, inslag om Sydamerika; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. Granskningsnämnden anser att de inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

Aktuellt den 11 januari

Inslaget handlade om att två colombianska politiker frigivits av FARC-gerillan. I inslaget sa reportern bland annat: ”Inbördeskriget i Colombia beskrivs som det största och mest utdragna i världen. Vänstergerillan FARC är marxister, de vill störta högerregeringens maktmonopol. FARC bildades 1966, det officiella politiska målet är landreformer och bättre villkor för fattiga. Man tror att gerillan består av runt 15 000 beväpnade revolutionärer. Många är barnsoldater. Narkotika är en inkomstkälla, men en annan är kidnappningar för att pressa folk på pengar. Bedömaren tror att FARC håller över 700 personer som gisslan. Och många av dem har suttit som gisslan i upp till tio år. En av de mest kända fångarna är Ingrid Betancourt.”

Aktuellt den 23 maj

Inslaget handlade om bildandet av en sydamerikansk union. Nyhetspresentatören inledde inslaget på följande sätt: ”Nu börjar en sydamerikansk union ta form. I Brasilien möttes i dag ledarna för kontinentens tolv länder med målet att skapa ett starkt och enat Sydamerika. Tanken är att UNASUR, som unionen är tänkt att heta, inom tio år ska ha en gemensam valuta, ett gemensamt parlament och dessutom samma pass oavsett var i Sydamerika man bor. Sydamerika har länge dominerats av USA, men nu sätter alltså latinamerikanska länderna ner foten med en union som ska ha sin udd riktad just mot den nordamerikanska dominansen. Och även om vägen till ett omfattande samarbete

mellan de tolv länderna säkert blir både lång och svår så är dagens möte i Braslien början på ett nytt kapitel i Sydamerikas ofta blodiga och dramatiska nutidshistoria.” Reportern sa att Sydamerika för 30 år sedan dominerades av kuppgeneraler som stöddes av USA men att kontinenten nu styrdes av ledare med andra politiska program. Efter en beskrivning av de viktigaste punkterna i en blivande sydamerikansk union sa reportern: ”Förslag finns också på ett gemensamt försvar, men långt ifrån alla länder är särskilt förtjusta i den idén. Svansföringen är hög hos radikala och populistiska presidenter som Hugo Chávez, Evo Morales och Ecuadors Rafael Correa. De drivande bakom projektet, mera moderata ledare som Argentinas president Cristina Kirchner och hennes chilenska kollega Michelle Bachelet är inte lika entusiastiska över den antikapitalistiska och antiamerikanska retoriken. Men alla inser att någon form av överstatlig organisation ändå krävs i en värld där EU i dag omfattar 500 miljoner människor, den nordamerikanska frihandelsorganisationen NAFTA 445 miljoner, ASEAN-länderna 566 miljoner och den Afrikanska unionen 900 miljoner. Det blivande UNASUR kommer att omfatta 370 miljoner människor.” I en studiontervju efter reportaget sa en forskare i ekonomisk historia på Latinamerika Institutet vid Stockholms Universitet att detta var ett led i en trend av integration som skett sedan det förra århundradet. Reportern frågade vad det innebar för relationerna med USA att man nu talade om ett gemensamt försvar. Forskaren svarade: ”Relationerna med USA har alltid varit konfliktiva. Sedan 1846 då USA tog över en tredjedel av Mexiko så har det alltid varit spända relationer mellan latinamerikanska länder och USA. Här är en fråga om makt och att de här länderna grupperar sig gör att de vill hävda sig bättre i globaliseringsprocessen som pågår där ekonomiska tema håller på att förhandlas. Multilateralt till exempel i WTO, att ha ett gemensamt försvar är viktigt för att agera också internationellt. Så det är inte bara Miljöpartiet som ökar integrationstänkandet, även latin-amerikanerna gör det, som alla andra. [...] Det här är processer som pågår sen 1800-talet, 1826 försökte Bolivia få till en enighet av det som nu kallas för latinamerikanska länderna. Så att det här är väldigt gamla processer av nationalistiskt tänkande av tro av att om man grupperar sig så kan man klara sig bättre gentemot stormakter. Så det är ingen nyhet om man tittar på det historiska perspektivet.”

ANMÄLAN

Anmälaren anser att reporterns uttalande i *Aktuellt* den 11 januari att FARC ”vill störta högerregeringens maktmonopol” var osakligt. Anmälaren påpekar att Colombias regering är utsedd i fria och demokratiska val och anser att reportern försökte försköna det FARC egentligen vill – att störta demokratin och införa vänsterinspirerad och kokainfinansierad maffiadiktatur.

Anmälaren anser att rapporteringen i *Aktuellt* den 23 maj var tendentiös. Han anser att unionen ensidigt och osakligt framställdes som ett försök att frigöra

sig från USA:s dominans och att studioreporterns frågor till den intervjuade forskaren var osakliga och partiska.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Enligt 5 § i Sveriges Televisions sändningstillstånd ska programverksamheten bedrivas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen. Kravet på opartiskhet tillämpas enligt Granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser inte att reporterns ordval i inslaget den 11 januari innebär att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet i Sveriges Televisions sändningstillstånd.

Nämnden anser inte heller att inslaget den 23 maj strider mot dessa krav.

Detta beslut har fattats av Granskningsnämndens stf direktör Eva Tetzell efter föredragning av Anneli Thunholm.

Eva Tetzell

Anneli Thunholm